2024(1) THCR

తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉన్నత న్యాయస్థానము, హైదరాబాద్

గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి పి. సామ్ కోషి

సివిల్ రివిజన్ పిటిషన్ నెం.315/2024

తీర్పు తేదీ 01.03.2024

శ్రీమతి సుమన పరుచూరి,

వర్సెస్

జక్కా వినోద్ కుమార్ రెడ్డి,

ఉత్తర్వులు :

హైదరాబాద్ లోని 1 అదనపు కుటుంబ న్యాయస్థానం-కమ్-14 అదనపు మెట్రోపాలిటన్ సెషన్స్ న్యాయమూర్తి యొక్క O.P.No.202 ఆఫ్ 2020 లోని, I.A.No.986 ఆఫ్ 2023లోని12.01.2024 ఉత్తర్వులకు(సంక్షిప్తంగా వివాదాస్పద ఉత్తర్వులు)' వ్యతిరేకంగా ప్రతివాది భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 227 కింద ప్రస్తుత సివిల్ రివిజన్ పిటిషన్ దాఖలు చేశారు.

2. పిటిషనర్ తరఫున న్యాయవాది శ్రీమతి మంజరి ఎస్. గాను తరపున సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీ సునీల్ ఎస్. గాను, మొదటి ప్రతివాది తరఫున న్యాయవాది శ్రీ హెచ్. రాజేష్ కుమార్ తరపున సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీ అహ్లువాలియా వాదనలు వినిపించారు.

3. ప్రస్తుత రివిజన్ పిటిషను లోని వివాదం భార్యాభర్తల మధ్య ఉన్నందున, సరైన అవగాహన కోసం ఇక్కడ పార్టీలను "భార్య" (పిటిషనర్) మరియు "భర్త" (1 వ ప్రతివాది) గా సూచించడం మరింత సముచితమైనది మరియు సౌకర్యవంతంగా ఉంటుంది.

4. ప్రారంభంలో, భర్త వివాహ రద్దు ఉపశమనాన్ని కోరుతూ కుటుంబ న్యాయస్థానంలో 25.06.2011 న,పైన పేర్కొన్న O. P. ను దాఖలు చేశారు. పైన పేర్కొన్న ఒ. పి. లోని వాదనలు ఇప్పటికే ముగిశాయి, మరియు ఈ విషయం ఇప్పుడు పార్టీల సాక్ష్యాలను నమోదు చేయడానికి నిర్ణయించబడింది.

5. *వివాదాస్పద ఉత్తర్వుల ప్రకారం, దిగువ న్యాయస్థానం పైన పేర్కొన్న ఐ. ఎ. ను అనుమతించింది.* సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ 1908లోని సెక్షన్ 151 (సంక్షిప్తంగా చెప్పాలంటే 'కోడ్') కింద దాఖలు చేసిన పిటిషన్. ఇందులో భర్తను వర్చువల్ గా క్రాస్-ఎగ్జామిన్ చేయడానికి అనుమతించాలని మరియు వీడియో కాన్ఫరెన్స్ ద్వారా తన సాక్ష్యాన్ని నడిపించడానికి కూడా అనుమతించాలని అభ్యర్థనతో దాఖలు చేయబడింది. ఈ ఐ.ఎ.ను దిగువ న్యాయస్థానం అనుమతించింది దానిని సవాలు చేస్తూ భార్య ప్రస్తుత సివిల్ రివిజన్ పిటిషన్ ను దాఖలు చేసింది.

6. వర్చువల్/వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ ద్వారా క్రాస్-ఎగ్జామిన్ చేయడానికి అనుమతి కోరడానికి కారణం, భర్త తన టీనేజ్ కుమార్తె మరియు 75 సంవత్సరాల కంటే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్న సీనియర్ సిటిజన్ అయిన తన తల్లితో కలిసి 2016 నుండి థాయిలాండ్లోని బ్యాంకాక్ లో నివసిస్తున్నాడని ఈ సమయంలో పేర్కొనడం సముచితం.భర్త తల్లి ఇటీవల థాయిలాండ్లోని బ్యాంకాక్ లో మోకాలి మార్పిడి శస్త్రచికిత్స చేయించుకున్నట్లు పేర్కొన్నారు. అందువల్ల, ఆమెకు 24 గంటలూ పూర్తి సమయం శ్రద్ధ అవసరం మరియు దీనిని కుమారుడు/భర్త మాత్రమే అందించగలడు. అదనంగా, అతను బ్యాడ్మింటన్ ఆటలో తన వృత్తిని కొనసాగిస్తున్న మరియు థాయిలాండ్లోని బ్యాంకాక్ లో ఇంటెన్సివ్ కోచింగ్ పొందుతున్న తన టీనేజ్ కుమార్తెను చూసుకోవాలి.

7. సాక్ష్యాధారాల రికార్డింగ్ వర్చువల్/వీడియోకాన్ఫరెన్స్ పద్ధతి ఐ.ఎ.ను వ్యతిరేకిస్తూ భార్య తన అభ్యంతరాలను దాఖలు చేసింది. పై ఐ.ఎ.ను వ్యతిరేకిస్తూ భార్య ప్రధానంగా లేవనెత్తిన అభ్యంతరమేమిటంటే, వివాహాన్ని రద్దు చేయాలంటూ పై ఓపీ దాఖలు చేసే క్రమంలో భర్త మానసిక క్రూరత్వం, వ్యభిచారం వంటి తీవ్రమైన ఆరోపణలు చేశాడు. అందువలన, భర్తను ప్రతి అంశంలోనూ సుదీర్ఘంగా మరియు వివరంగా పరిశీలించాల్సి ఉంటుంది, అందువల్ల, వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ద్వారా క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ సమర్థవంతంగా చేయలేము; అందువలన, ఐ.ఎ. తిరస్కరించబడాలి. వివాహాన్ని రద్దు చేయాలని భర్త చేసిన తీవ్రమైన ఆరోపణలు ఉన్నందున, ముఖ్యంగా వ్యభిచారం వంటి ఆరోపణలు ఉన్నందున, విచారణలో మరింత గోప్యతను నిర్ధారించడానికి, వర్చువల్ క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ ను వాస్తవంగా దిగువ కోర్టు నివారించి ఉండాలి మరియు భర్త భౌతికంగా కోర్టు ముందు హాజరు కావాలని పట్టుబట్టవలసి ఉండేనని ఆమె వాదన.

8. భార్య (పిటిషనర్) తరపున హాజరైన సీనియర్ న్యాయవాది, శ్రీమతి మంజరి ఎస్. గాను తరపున హాజరైన సీనియర్ న్యాయవాది, మిస్టర్ సునీల్ ఎస్. గాను, **శాంతిని వర్సెస్ విజయ వెంకటేష్** (2018 (1) SCC 1) కేసులో గౌరవనీయ అత్యున్నత న్యాయస్థానం యొక్క డివిజన్ బెంచ్ ఇచ్చిన నిర్ణయంపై ఎక్కువగా ఆధారపడ్డారు, ఇందులో మొత్తం సుప్రీంకోర్టు యొక్క మెజారిటీ అభిప్రాయం వైవాహిక విషయలలో క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ చేయాలనే భావనకు వ్యతిరేకంగా ఉంది. అంతేకాకుండా **అంజలి బ్రహ్మావర్ చౌహాన్ వర్సెస్ నవీన్ చౌహాన్** (2021 (16) SCC 501) కేసు విషయంలో తీసుకున్న నిర్ణయంపై కూడా ఆధారపడ్డాడు.

9. భర్త (మొదటి ప్రతివాది) తరఫు సీనియర్ కౌన్సెల్ శ్రీ అహ్లువాలియా వాదనలు వినిపిస్తూ, భర్త ప్రస్తుతం థాయ్ లాండ్ లోని బ్యాంకాక్ లో నివసిస్తున్నందున, అతనితో పాటు అతని టీనేజ్ కుమార్తె కూడా నివసిస్తున్నందున, అనారోగ్యంతో బాధపడుతున్న తన తల్లిని కూడా అతను చూసుకోవాల్సి ఉంటుందనే వాస్తవాన్ని ప్రధానంగా ఎత్తిచూపుతూ, ఈ భర్త ను వర్చువల్ క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ చేయుట శ్రేయస్కరమంటూ రివిజన్ పిటిషన్ వ్యతిరేకించారు.

గోప్యతకు సంబంధించి భార్యకు ఉన్న భయాలు, సందేహాలకు సంబంధించి, వీడియోకాన్ఫరెన్స్ సదుపాయం ద్వారా సాక్ష్యాలను రికార్డ్ చేసే సమయంలో అత్యంత గోప్యత మరియు గోప్యతను పాటించేలా దిగువ కోర్టు తగినదిగా భావించే అన్ని జాగ్రత్తలను పాటించవచ్చని మానవీయ న్యాయవాది వాదించారు.

10. తన వాదనలకు మద్దతుగా మద్రాసు హైకోర్టు ఇటీవల ఇచ్చిన కొన్ని తీర్పులు, ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పులపై సీనియర్ న్యాయవాది ఆధారపడ్డారు, దీని ద్వారా వైవాహిక కేసుల్లో సాక్ష్యాలను వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ద్వారా నమోదు చేయడానికి అనుమతించారు. ప్రస్తుత రివిజన్ పిటిషన్ లో సవాలులో ఉన్న కింది కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుకు మద్దతు ఇవ్వడానికి **శాంతిని (పైన పేర్కొన్న) కేసులో** విషయంలో గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుపై కూడా ఆయన ఆధారపడ్డారు.

11. ఇరుపక్షాలా వినిపించిన వాదనలను విని, రికార్డులను పరిశీలించిన తరువాత, ఈ సమయంలో, వివాదాస్పద ఉత్తర్వులను ఆమోదించేటప్పుడు దిగువ కోర్టు తీసుకున్న నిర్ధారణను గమనించడం సముచితంగా ఉంటుంది. వీటిలో సంబంధిత భాగం క్రింద పేర్కొన్న విధంగా సంగ్రహించబడింది.

"11. ప్రతివాది తరపు న్యాయవాది [(2018) 1 ఎస్ సి సి 1] పేరా 110 లో శాంతిని వర్సెస్ విజయ వెంకటేష్ తీర్పుపై ఆధారపడింది, అయితే వీడియోకాన్ఫరెన్స్ సౌకర్యాలు ఒక వ్యక్తి కోర్టు ప్రక్రియకు హాజరు కావడం ఖరీదైన, అసౌకర్యంగా లేదా వాంఛనీయం కాని పరిస్థితులలో పార్టీలు ఒకరితో ఒకరు సంభాషించుకోవడానికి అనుమతిస్తాయి.

12. పేరా 112 లో – "కానీ ఒక పక్షం యొక్క ఉద్దేశపూర్వక వాయిదా కారణంగా తరచుగా న్యాయ ప్రక్రియలలో జాప్యం జరుగుతున్నందున, వీడియోకాన్ఫరెన్స్ అనవసరమైన జాప్యాన్ని నివారించడం ద్వారా న్యాయ ప్రయోజనాలను పరిరక్షించే ఉద్దేశ్యాన్ని నెరవేరుస్తుంది. భారతదేశంలో భారీగా పెండింగ్లో ఉన్న కేసులు మరియు న్యాయ ప్రాప్యతకు సంబంధించిన సమస్యలకు తగిన సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని జాగ్రత్తగా ఉపయోగించడం అవసరం ".

13. పేరా నెం.116 లో – "కానీ "<u>ఉపాధి, పిల్లల అవసరాలు, వృద్ధుల సంరక్షణ మరియు కుటుంబంలోని వైకల్యం యొక్క నిర్బంధాలు</u> ఒక విచారణను కొనసాగించడానికి లేదా రక్షించడానికి పార్టీలు మరొక నగరానికి ప్రయాణించడం ఆచరణాత్మకంగా అసాధ్యం కావచ్చు. అంతేకాక, మన కుటుంబ న్యాయస్థానాలపై అధిక భారం ఉండడం, సకాలంలో న్యాయాన్ని ఇవ్వలేని పరిస్థితుల్లో భౌతిక హాజరుపై పట్టుబట్టడం ప్రశ్నార్థకమే. వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ప్రయోజనాలను పార్టీలకు దూరం చేయడం వల్ల న్యాయం అందకుండా పోతుంది. భార్యాభర్తలిద్దరి సమ్మతిపై సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించడం కుదరదు, ఇది ఒక జీవిత భాగస్వామి విచారణను వాయిదా వేయడానికి లేదా ఆలస్యం చేయడానికి మాత్రమే వీలు కల్పిస్తుంది. వీడియోకాన్ఫరెన్స్ కు సమ్మతిని నిలిపివేయడం అనేది, అప్పుడు విచారణను ఆలస్యం చేయడానికి కక్షిదారులలో ఒకరి చేతిలో ఒక సాధనంగా మారుతుంది ".

14. పేరా 117లో – "సూత్రప్రాయంగా, కుటుంబ న్యాయస్థానం ముందు విచారణ యొక్క ఏ దశ లోను వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ను మినహాయించలేము. ఫలానా కేసులో దాన్ని ఆమోదించాలా వద్దా అనేది కుటుంబ న్యాయస్థానం విచక్షణతో కూడిన అభిప్రాయానికే వదిలేయాలి. ఈ ప్రక్రియకు మార్గనిర్దేశం చేయడానికి హైకోర్టులు నిబంధనలను రూపొందించాలని సూచించారు. కుటుంబ న్యాయస్థానాలు వేగవంతమైన మరియు సమర్థవంతమైన పరిష్కారాలను సులభతరం చేయడానికి సాంకేతిక

పరిజ్ఞానం వాడకాన్ని ప్రోత్సహించాలి. అన్నింటికీ మించి, సమర్థవంతమైన మరియు సకాలంలో న్యాయం కోసం సామాజిక డిమాండ్లను తీర్చడానికి న్యాయస్థానాలకు సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని సంపూర్ణంగా అంగీకరించడం అవసరమని అంగీకరించాలి".

15. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో, ROC.No.553/SO/2020 నోటిఫికేషన్ No.14/SO/2020 ద్వారా, టిఎస్ రాష్ట్రంలోని కోర్టుల కోసం వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ కోసం నియమాలు రూపొందించబడ్డాయి మరియు ఇది 02.11.2020 నుండి అమలులోకి వచ్చింది. వీడియో కాన్ఫరెన్స్ నిబంధనల ప్రకారం, విచారణలో ఏ వ్యక్తి అయినా, అంటే సివిల్, క్రిమినల్ మరియు ఫ్యామిలీ కోర్టు కార్యకలాపాలలో, వీడియో కాన్ఫరెన్స్ ద్వారా సాక్ష్యాలను నమోదు చేయడానికి సంబంధిత కోర్టు అనుమతి పొందే హక్కు ఉంది. ఇక్కడ, ఈ కేసులో, పిటిషనర్ థాయిలాండ్ లోని బ్యాంకాక్ లో ఉన్నారు మరియు అతని వృద్ధ తల్లి అతనిపై ఆధారపడి ఉంది. అంతేకాకుండా, ఈ ఓ. పి. పిటిషనర్ వైపు సాక్ష్యం కోసం పెండింగ్లో ఉంది, మరియు ఈ విషయం 2020 సంవత్సరానికి సంబంధించినది. అందువల్ల, పైన పేర్కొన్న తీర్పుపై ఆధారపడటం ద్వారా మరియు వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులను పరిగణనలోకి తీసుకోవడం ద్వారా, పిటిషనర్ భౌతికంగా కోర్టు ముందు హాజరుకావడం మరియు అనవసరమైన ఆలస్యాన్ని నివారించడం ద్వారా న్యాయం యొక్క ప్రయోజనాన్ని కాపాడుకోవడం అసౌకర్యంగా ఉన్నందున మరియు విచారణను ఆలస్యం చేయడానికి పిటిషనర్ చేతిలో ఒక సాధనంగా మారవచ్చు.విచారణలో జాప్యాన్ని నివారించడానికి,

ప్రధాన సాక్ష్యాధారాల అఫిడవిట్ దాఖలు చేయడానికి మరియు పత్రాల మార్కింగ్ కోసం వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ద్వారా హాజరు కావడానికి మరియు విచారణలో జాప్యాన్ని నివారించడానికి వర్చువల్ గా క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ కోసం పిటిషనర్ కు అనుమతి ఇవ్వడం అవసరం అనే అభిప్రాయంను కలిగి ఉన్నాను.

12. కేసు యొక్క పైన పేర్కొన్న వాస్తవ మ్యాట్రిక్స్ ప్రకారం, అంగీకరించిన వాస్తవ స్థితి ఏమిటంటే, దిగువ కోర్టులో భర్త తరపున ఆర్డర్ 18 రూల్ 4 ప్రకారం అఫిడవిట్ ఇన్ చీఫ్ ఇప్పటికే దాఖలు చేయబడింది మరియు ఇది 19.06.2023 న దాఖలు చేయబడింది. అప్పటి నుంచి ఈ విషయం భర్త యొక్క క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ కోసం నిర్ణయించబడి ఉంది. ఈ దశలోనే జూమ్ ద్వారా లేదా సిస్కో వెబెక్స్ ద్వారా వర్చువల్/ వీడియోకాన్ఫరెన్స్ కు అనుమతి కోరుతూ 26.09.1983 న థాయిలాండ్ లోని బ్యాంకాక్ నుండి భర్త 26.09.1983 న ఐ.ఏ. నెం.986 ను దాఖలు చేశారు. వర్చువల్గా క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్

చేయడానికి ప్రాథమిక కారణం అతను థాయిలాండ్ లోని బ్యాంకాక్ లో నివసిస్తున్నాడు; రెండవది, అతను తన టీనేజ్ కుమార్తెతో కలిసి ఉంటున్నాడు; మరియు మూడవది, అతను ఇటీవల మోకాలి మార్పిడి చేయించుకున్న అనారోగ్యంతో ఉన్న తన తల్లిని జాగ్రత్తగా చూసుకోవాలి; ఆర్డర్ 18 రూల్ 4 కింద అఫిడవిట్ –ఇన్–చీఫ్ ఇప్పటికే దాఖలు చేసి భార్యకు అందించినందున ఎవరికీ అసౌకర్యం కలగకుండా, క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ మాత్రమే చేయవలసి ఉంటుంది మరియు అది వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ ద్వారా చేయవచ్చు.

13. పైన పేర్కొన్న వాస్తవాలు మరియు కేసు యొక్క పరిస్థితులను పరిగణనలోకి తీసుకొని, ఈ కోర్టు భర్త చేసిన అభ్యర్థనను పరిశీలిస్తున్నప్పుడు, శాంతిని (1 సుప్ర) ఈ అంశంలో గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు నిర్దేశించిన సూత్రాలు మరియు నిష్పత్తిని పరిగణనలోకి తీసుకోవడం సముచితంగా ఉంటుంది.

14. శాంతిని (పైన పేర్కొన్న) **తీర్పులోని 20వ పేరాను పరిశీలిస్తే**, కుటుంబ న్యాయస్థానంలోని సెక్షన్ 11ని సూచిస్తుంది, ఇది *ఇన్ కెమెరా పద్ధతి లో* నిర్వహించవలసిన కార్యకలాపాలకు సంబంధించినది. త్వరిత సూచన కొరకు, పేరా నెం.20 ఈ క్రింది విధంగా పునరుత్పత్తి చేయబడింది, అవి:

> *"20. సెక్షన్ 11 ప్రకారం విచారణను ఇన్ కెమెరా పద్ధతి లో నిర్వహించాల్సి ఉంటుంది. నిబంధనలు ముఖ్యమైనవి, క్రింద పునరుత్పత్తి చేయబడ్డాయి:*
>
> *"11. ఇన్ కెమెరా పద్ధతి లో నిర్వహించవలసిన కార్యకలాపాలు: ఈ చట్టం వర్తించే ప్రతి దావాలో లేదా చర్యలలో, కుటుంబ న్యాయస్థానం కోరుకుంటే విచారణను ఇన్ కెమెరా పద్ధతి లో నిర్వహించవచ్చు మరియు ఏ పక్షం అయినా కోరుకుంటే అలా నిర్వహించబడుతుంది.*
>
> *పైన పేర్కొన్న నిబంధనను సాదాసీదాగా చదివితే, కుటుంబ న్యాయస్థానం కోరుకుంటే, విచారణను ఇన్ కెమెరా పద్ధతి లో నిర్వహించాలని రెండింటిలో ఏదైనా ఒకటి ఉంటే అలా నిర్వహించాలని స్పష్టంగా చెప్పవచ్చు. మరియు నిర్వహించబడాలని అస్పష్టంగా ఉంది.ఈ నిబంధనను చదివితే, ఒక పక్షం ఒకసారి*

విచారణను ఇన్ కెమెరా ద్వారా చేయాలని ప్రార్థించిన తర్వాత, కుటుంబ న్యాయస్థానం ఆ విధంగా చేయడం తప్పనిసరి అని మనకు అనిపిస్తుంది."

15. ఇంకా, 30, 31 మరియు 33 పేరాగ్రాఫ్ లలో సాంకేతిక పరిజ్ఞానం యొక్క పురోగతి మరియు కొన్ని కేటగిరీ కేసులలో వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ద్వారా సాక్ష్యాలను రికార్డ్ చేయాల్సిన ఆవశ్యకత గురించి వివరిస్తూ, గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొంది:

"30. కృష్ణ వేణి నాగం [కృష్ణ వేణి నాగం వర్సెస్ హరీష్ నాగం, (2017) 4 ఎస్ సి సి 150 : (2017) 2 ఎస్ సిసి (సివి)394] లో పేర్కొన్న తర్కాన్ని ప్రతిబింబించడం చాలా అవసరం.మేము అర్థం చేసుకున్నట్లుగా, ఇద్దరు న్యాయమూర్తుల ధర్మాసనం ఈ న్యాయస్థానం ముందు దాఖలు చేసిన కేసుల సంఖ్యను మరియు ఈ న్యాయస్థానం అనుసరించిన విభిన్న విధానాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంది. ఈ న్యాయస్థానంలో దాఖలైన కేసుల సంఖ్యను, ఈ కోర్టు అనుసరిస్తున్న విభిన్న విధానాలను, ప్రాదేశిక అధికార పరిధి కోణాన్ని, న్యాయప్రయోజనాల కోసం వైవాహిక కార్యకలాపాలకు వర్తించే ఫోరం నాన్ కన్వేయన్స్ సిద్ధాంతం, భర్త ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలు, కొన్ని కేసుల్లో, కొన్ని సందర్భాల్లో వీడియోకాన్ఫరెన్స్ కు ఈ కోర్టు తీసుకున్న సహాయాన్ని ద్విసభ్య ధర్మాసనం పరిగణనలోకి తీసుకుంది. సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అభివృద్ధి చెందడం, కొన్ని కేటగిరీల కేసులకు వీడియోకాన్ఫరెన్స్ వాడకాన్ని నియంత్రించడానికి తగిన పరిపాలనా ఆదేశాలను జారీ చేయడంలో హైకోర్టుల పాత్ర మరియు కోర్టు పరిధికి వెలుపల ఒక పక్షం నివసించే వైవాహిక కేసులు అటువంటి కేటగిరీలలో ఒకదానికి. వస్తాయని తీర్పు ఇచ్చింది.

31. మరింత విశ్లేషించడానికి ముందు, వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ సందర్భంలో ఇచ్చే నిర్ణయాలలో వర్తించే సూత్రాలపై మేము ఆలోచించాలనుకుంటున్నాము. మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం వర్సెస్ ప్రఫుల్ బి.దేశాయ్ [స్టేట్ ఆఫ్ మహారాష్ట్ర వర్సెస్ ప్రఫుల్ బి.దేశాయ్, (2003) 4 ఎస్ సిసి 601 : 2003 ఎస్ సిసి (క్రి) 815] లో, విదేశాలలో ఉన్న సాక్షి, సాక్ష్యాలను నమోదు చేయడానికి సంబంధించిన కార్యకలాపాలు. కళ్యాణ్ చంద్ర సర్కార్ వర్సెస్ రాజేష్ రంజన్ [కళ్యాణ్ చంద్ర సర్కార్ వర్సెస్ రాజేష్ రంజన్(2005) 3 ఎస్ సిసి 284 : 2005 ఎస్ సిసి (క్రి) 705] కేసులో, సెక్షన్ 302 ఐపిసి కింద వివాదంలో ఉన్న క్రిమినల్ విచారణకు సంబంధించినది, దీనిలో రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 142 కింద అధికారాన్ని ఉపయోగించి, కోర్టు నిందితులను పాట్నాలోని జైలు నుండి ఢిల్లీలోని తీహార్ జైలుకు తరలించాలని ఆదేశించింది. ఈ నేపథ్యంలో వీడియోకాన్ఫరెన్స్ సాయంతో విచారణ జరిపేందుకు హైకోర్టు

అనుమతించింది. బుద్ధదేవ్ కర్మాస్కర్ (4)లో వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ వెస్ట్ బెంగాల్ [బుద్ధదేవ్ కర్మాస్కర్ (4)వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ వెస్ట్ బెంగాల్ (2011) 10 ఎస్.సి.సి 283 : (2012) 1 ఎస్.సి.సి (క్రి) 285]గౌరవప్రదమైన జీవితాన్ని సూచించే "జీవితం" అనే ఈ న్యాయస్థానం యొక్క వివరణను దృష్టిలో ఉంచుకుని సెక్స్ వర్కర్ల పునరావాసానికి సంబంధించిన వ్యాజ్యం కారణంగా వీడియోకాన్ఫరెన్స్ సమస్య తలెత్తింది.

33. పైన పేర్కొన్న ప్రకటనలు, వివాహాన్ని చెల్లనివిగా ప్రకటించడం, వివాహాన్ని రద్దు చేయడం, వివాహాన్ని పునరుద్ధరించడం, పిల్లల సంరక్షణ, సంరక్షకత్వం, నిర్వహణ, స్త్రీదాన్ యొక్క దావాను పరిష్కరించడం మొదలైన వివిధ అంశాలకు సంబంధించిన వైవాహిక కార్యకలాపాలలో ఇమిడి ఉన్న వివాదాలు పూర్తిగా భిన్నంగా ఉంటాయి.అందించిన నిర్ణయాలు వివాహ కార్యకలాపాలను నియంత్రించడానికి వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ ఒక మార్గంగా ఉండవచ్చనే ప్రతిపాదనకు పూర్వగాములుగా పరిగణించబడవు ".

16.వైవాహిక కార్యకలాపాలను నియంత్రించే పద్ధతుల్లో వీడియోకాన్ఫరెన్స్ కూడా ఒకటని సుప్రీంకోర్టు అభిప్రాయపడింది. ఆ తరువాత గౌరవ సర్వోన్నత న్యాయస్థానం పేరాగ్రాఫ్ నెం.45, 46, 47లో ఎంపిక చేసుకునే స్వేచ్ఛ, స్త్రీ గౌరవానికి సంబంధించిన అంశాలను ఈ క్రింది విధంగా ప్రస్తావించింది.

"45. రాజ్యాంగం కల్పించిన 'రాజ్యాంగ గుర్తింపు', 'ఎంపిక స్వేచ్ఛ', 'మహిళ యొక్క గౌరవం', మరియు "రాజ్యాంగం ద్వారా ఆమెకు లభించిన నిశ్చయాత్మక హక్కులను" ఒక్క క్షణం కూడా రద్దు చేయడానికి అనుమతించలేమని పైన పేర్కొన్న చట్టం యొక్క వివరణ స్పష్టంగా స్పష్టం చేస్తుంది. ఈ నేపథ్యంలో 1984 చట్టంలోని సెక్షన్ 11లో పొందుపరిచిన నిబంధనను పరిశీలించి అభినందించాలి. ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లుగా, ఒక పక్షం కోరుకుంటే విచారణను ఇన్ కెమెరా పద్ధతి లో నిర్వహించాలని ఈ నిబంధన నిర్దేశిస్తుంది. ఎంపికలో సమానత్వాన్ని చట్టం ప్రసాదించింది. అంతేకాకుండా 1955 చట్టంలోని సెక్షన్ 22 ప్రకారం విచారణను ఇన్ కెమెరాలో పద్ధతి లో నిర్వహించాలని, హైకోర్టు లేదా సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు మినహా ఏ కేసులోనైనా కోర్టు ముందస్తు అనుమతి లేకుండా ముద్రించడం లేదా ప్రచురించడం చేయరాదు.

46. *మేము, ప్రస్తుతం సలహా ఇచ్చినట్లుగా, మా విశ్లేషణను 1984 చట్టం యొక్క నిబంధనలకు పరిమితం చేస్తాము. మొదట, మేము గమనించినట్లుగా, వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ ద్వారా కార్యకలాపాలు నిర్వహించాలని కోర్టు ఆదేశిస్తే, భార్య లేదా భర్త యొక్క కోరిక వ్యక్తీకరణను తగ్గించి మరియు వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ఉపయోగించడం ద్వారా విచారణను నిర్వహించాలని కోర్టు ఆదేశిస్తుంది.నిర్ణయం యొక్క పేరా 14 విశ్లేషణ నుండి ప్రదర్శించదగినట్లుగా [కృష్ణ వేణి నాగం వర్సెస్ హరీష్ నాగం, (2017) 4 ఎస్ సిసి 150 : (2017) 2 ఎస్ సిసి (సిఐవి) 394] స్పష్టమవుతుంది. వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ ను*

ఉపయోగించమని ఒకటి లేదా రెండు పార్టీలు అభ్యర్థించిన చోట, పార్టీలు వ్యక్తిగతంగా హాజరుకావాల్సిన అవసరాన్ని నివారిస్తూ వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ ద్వారా కార్యకలాపాలు నిర్వహించవచ్చు అని కోర్టు అభిప్రాయపడింది. వీడియోకాన్ఫరెన్స్ కు ఈ కోర్టు ఆదేశించిన సందర్భాలు ప్రత్యేకమైనవి. వారు క్రిమినల్ కేసుల్లో ఉన్నారు లేదా సాక్షిని వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ ద్వారా విచారించడం అవసరమని కోర్టు భావించిన చోట. వీడియోకాన్ఫరెన్స్ కు భార్య సమ్మతి తెలపకపోతే అది 1984 చట్టంలోని సెక్షన్ 11కు విరుద్ధం. ఒక పక్షం అభ్యర్థన చేస్తే, కార్యకలాపాలను వీడియోకాన్ఫరెన్స్ పద్ధతి లేదా వ్యవస్థ ద్వారా నిర్వహించవచ్చని చెప్పడం 1984 చట్టంలోని సెక్షన్ 11 ప్రకారం ఉపయోగించిన భాషకు విరుద్ధంగా ఉంటుంది . ఈ నిబంధన, మనకు స్పష్టంగా తెలిసినట్లుగా, మహిళలకు నిర్దిష్ట హక్కులను కల్పించే రాజ్యాంగ నిబంధనకు అనుగుణంగా ఉంది, దీనిని కోర్టు తిరస్కరించదు. 1984 చట్టంలోని నిబంధనలను దృష్టిలో ఉంచుకుని విచారణను ఇన్ కెమెరా పద్ధతిలో నిర్వహించాలని కోరితే విచారణను ఇన్ కెమెరా పద్ధతిలో నిర్వహించాలని ఆదేశించే అధికారం కూడా కుటుంబ న్యాయస్థానంకు ఉందని ప్రత్యేకంగా చెప్పనవసరం లేదు.

47. *1984 చట్టంలోని సెక్షన్ 11లో ఉపయోగించిన భాష చాలా స్పష్టంగా ఉంది. విచారణను కెమెరాలో నిర్వహించాలని ఒక పక్షం కోరితే, కుటుంబ కోర్టు అలా ఆదేశించడం తప్ప మరో మార్గం లేదని పేర్కొంది. ఈ కోర్టు తన అధికార పరిధిని ఉపయోగించి, భార్య లేదా భర్తకు చట్టం గుర్తించిన అటువంటి పవిత్రమైన హక్కును, హరించజాలదు. అంతే కాకుండా, పరిష్కారం కోసం ప్రయత్నాలు చేయాల్సిన బాధ్యత కుటుంబ న్యాయస్థానానికి ఉంది. 1955 చట్టంలోని సెక్షన్ 23 (2) సయోధ్యకు ఆదేశిస్తుంది. సెక్షన్ 23(2) కింద ఉపయోగించిన భాష, సాధ్యమైన ప్రతి సందర్భంలోనూ, కేసు స్వభావం మరియు పరిస్థితులకు అనుగుణంగా సాధ్యమైన చోట పక్షాల మధ్య సయోధ్య తీసుకురావడానికి అన్ని ప్రయత్నాలు చేయడం కోర్టు యొక్క తప్పనిసరి కర్తవ్యం. ఈ నిబంధనలో పేర్కొన్న కొన్ని మినహాయింపులు ఉన్నాయి, అవి నయం కాని మానసిక స్థితి లేదా తీవ్రమైన మరియు నయం చేయలేని కుష్టువ్యాధితో బాధపడటం లేదా సంక్రమించే రూపంలో లైంగిక వ్యాధితో బాధపడటం లేదా ఏదైనా మత వ్యవస్థలో ప్రవేశించడం ద్వారా ప్రపంచాన్ని విడిచిపెట్టడం లేదా ఏడేళ్ల పాటు సజీవంగా ఉన్నట్లు వినబడకపోవడం మొదలుగునవి. చట్టసభలు నిర్దేశించిన మినహాయింపులు ఇవి. ఈ విషయంలో కోర్టు చిత్తశుద్ధితో, సమర్థవంతమైన పాత్ర పోషించాలి' అని పేర్కొన్నారు.*

17. చివరగా, **శాంతిని** (పైన పేర్కొన్న) కేసు లో, ముగింపు చేస్తూ పేరా నెం.56 & 57 లో తెలిపిన మెజారిటీ అభిప్రాయం కూడా ఇక్కడ పొందుపరచబడింది:

"56. వివాదాల సంక్లిష్టత, సున్నితమైన స్వభావానికి సంబంధించి ఇప్పటికే సుదీర్ఘంగా చర్చించాం. కృష్ణ వేణి నాగం [కృష్ణ వేణి నాగం వర్సెస్ హరీష్ నాగం, (2017) 4 ఎస్ సిసి 150 : (2017) 2 ఎస్ సిసి (సిఐవి) 394] లో ఏ పక్షం అయినా సమ్మతి ఇస్తే, కేసును బదిలీ చేయవచ్చు, ఇది పూర్తిగా ఆమోదయోగ్యం కాదు.. అయితే, దానికి ఒక మినహాయింపు

ఉన్నది. ఈ సూత్రం చట్టబద్ధమైన మౌనం నుండి ప్రవహించనప్పటికీ, చట్టం యొక్క పథకం నుండి మనం కనుగొన్నట్లుగా, కుటుంబ న్యాయస్థానానికి దాని ప్రక్రియను సవరించడానికి తగినంత అధికారం ఇవ్వబడిందని మనం పునరావృతంగా చెప్పవచ్చు. సాక్ష్యాధారాల చట్టం ఖచ్చితంగా వర్తించదు. అధికారిక సాక్షుల అఫిడవిట్లు ఆమోదయోగ్యమైనవి. అవతలి పక్షం డిపోనెంట్ ను క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ చేయడానికి అనుమతించబడుతుంది. సత్వర పరిష్కారానికి ఈ చట్టం ప్రాధాన్యత ఇస్తుందని మాకు పూర్తి అవగాహన ఉంది. భువన్ మోహన్ సింగ్ [భువన్ మోహన్ సింగ్ వర్సెస్ మీనా, (2015) 6 ఎస్ సిసి 353 : (2015) 3 ఎస్ సిసి (సిఐవి)321 : (2015) 4 SCC (CRI) 200] , పేర్కొన్నట్లుగా, వేగవంతమైన పరిష్కారం అనే భావన విచారణను వాయిదా వేయడానికి అవకాశం ఇవ్వదు.కుటుంబ న్యాయస్థానం న్యాయమూర్తి నిజాయితీగా ప్రయత్నించాలి, కానీ ఒక పరిష్కారాన్ని తీసుకురావడానికి లేదా సమస్య పరిష్కారానికి వచ్చే ప్రయత్నాల పేరుతో, కుటుంబ న్యాయస్థానాన్ని ఇరు పక్షాలు గొలుసులతో బంధించకూడదు. బహుశా, ఏదో ఒక పక్షం ఈ వ్యాజ్యాన్ని వాయిదా వేయడానికి ఆసక్తిని కలిగి ఉండవచ్చు. అందువల్ల, ఒక పరిష్కారం విఫలమైన తర్వాత, సాక్షులను వీడియోకాన్ఫరెన్స్ లో విచారించవచ్చని ఇరుపక్షాలు సమ్మతి తెలిపితే, దానిని అనుమతించవచ్చని మేము అనుకుంటున్నాము. అలా కాకుండా, పార్టీల సౌలభ్యానికి సంబంధించి నిర్దిష్ట వాస్తవిక మాతృకలో ఇది అవసరమని వారు సమ్మతి తెలిపినప్పుడు, కుటుంబ న్యాయస్థానం వీడియోకాన్ఫరెన్స్ కోసం అభ్యర్థనను అనుమతించవచ్చు.. అంత విచక్షణాధికారాన్ని కుటుంబ న్యాయస్తానానికి ఇవ్వొచ్చని భావిస్తున్నాం. అటువంటి పరిమిత విచక్షణాధికారం 1984 చట్టంలో ఉన్న శాసన ఉద్దేశానికి విరుద్ధంగా ఉండదు. అయితే, మేము ఒక రక్షణను జోడించాలనుకుంటున్నాము. కుటుంబ న్యాయస్థానం జడ్జి ముందు ఉమ్మడి

దరఖాస్తును దాఖలు చేయాలి, అతను నిర్ణయం తీసుకుంటారు. అయితే, బదిలీ పిటిషన్లో, వీడియోకాన్ఫరెన్స్ కోసం ఎటువంటి ఆదేశాలు జారీ చేయలేమని మేము స్పష్టం చేస్తున్నాము. పరిష్కారం సాధ్యం కాదని కోర్టు ఒక ఖచ్చితమైన నిర్ణయానికి వచ్చిన తరువాత మరియు రెండు పార్టీలు ఉమ్మడి దరఖాస్తును దాఖలు చేసిన తర్వాత లేదా ప్రతి పక్షం వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ ద్వారా విచారణ కోరుతూ అతని/ఆమె సమ్మతి మెమోరాండం దాఖలు చేసిన తర్వాత కుటుంబ న్యాయస్థానంతో విచక్షణను ఉపయోగించాలని మేము పునరుద్ఘాటిస్తున్నాము.

58. పైన పేర్కొన్న విశ్లేషణ దృష్ట్యా, మేము మా నిర్ధారణను ఈ క్రింది విధంగా సంక్షిప్తీకరించాము:

58.11984 చట్టం, ముఖ్యంగా సెక్షన్ 11 దృష్ట్యా వైవాహిక వివాదాల విచారణను ఇన్ కెమెరా పద్ధతిలో నిర్వహించాల్సి ఉంటుంది.

58.2పరిష్కారం విఫలమైన తర్వాత మరియు ఉమ్మడి దరఖాస్తు దాఖలు చేయబడినప్పుడు లేదా ఇరుపక్షాలు సంబంధిత కుటుంబ న్యాయస్థానం ముందు వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ ద్వారా కేసు విచారణ కోసం తమ సమ్మతి మెమోరాండంను దాఖలు చేసినప్పుడు, ఆ అభ్యర్థనను అనుమతించడానికి అది విచక్షణను ఉపయోగించవచ్చు..

58.3పరిష్కారం విఫలమైన తరువాత, కేసు యొక్క వాస్తవ పరిస్థితులను పరిగణనలోకి తీసుకొని వీడియోకాన్ఫరెన్స్ న్యాయానికి లోబడి ఉంటుందని కుటుంబ న్యాయస్తానం భావిస్తే, అది ఆ విధంగా ఆదేశించవచ్చు.

58.4బదిలీ పిటిషన్లో వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ను ఆదేశించడానికి వీల్లేదు.

58.5. మన ఆదేశాలు ఆశాజనకంగా వర్తిస్తాయి.

58.6.కృష్ణ వేణి నాగం [కృష్ణ వేణి నాగం వర్సెస్ హరీష్ నాగం, (2017) 4 ఎస్ సిసి 150 : (2017) 2 ఎస్ సిసి (సిఐవి) 394] లో తీసుకున్న నిర్ణయం పైన పేర్కొన్న మేరకు తోసిపుచ్చబడింది.

18. అదే సమయంలో, ఆ ధర్మాసనంలోని గౌరవనీయ న్యాయమూర్తులలో ఒకరైన ఆనాటి డాక్టర్ డి.వై. చంద్రచూడ్) భిన్నాభిప్రాయాలను కూడా పరిగణనలోకి తీసుకోవడం సముచితం, పేరా నెం.61లో 61.1 నుంచి 61.10 పేరాలలో భిన్నాభిప్రాయాలు వ్యక్తం చేస్తూ ఈ క్రింది అభిప్రాయాన్ని తీసుకున్నారు.

"61.1. ప్రాదేశిక దూరాల ద్వారా విడిపోయిన వ్యక్తులు ముఖాముఖిగా సంభాషించడానికి వీలు కల్పించే ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానం (కనీసం ఈ రోజు మనకు తెలిసినట్లుగా) ఆనాటి క్రమం కాదు లేదా ఏ సందర్భంలోనైనా, పూర్తిగా అభివృద్ధి చెందని సమయంలో కుటుంబ న్యాయస్థానాల చట్టం, 1984 రూపొందించబడింది. న్యాయ ప్రక్రియను సులభతరం చేయడానికి సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించడాన్ని ఏ న్యాయస్థానమైనా, ముఖ్యంగా దేశానికి ఆదర్శంగా నిలిచే ఈ కోర్టు మినహాయించడానికి ఇది కారణం కాదు.

61.2. సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని సక్రమంగా వినియోగించడం ద్వారా న్యాయం అందుతుంది.కుటుంబ న్యాయస్థానాల చట్టం, 1984 కింద దాఖలైన వ్యాజ్యం ఈ సూత్రానికి మినహాయింపేమీ కాదు. కుటుంబంలోని విభేదాలతో సహా సంఘర్షణలో ఉన్న వ్యక్తులకు న్యాయం పొందడానికి వీలు కల్పించే అటువంటి సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించడంపై న్యాయపరంగా ఆంక్షలు విధించడానికి ఈ కోర్టు విముఖత చూపాలి. ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అన్నింటికీ మించి సులభతరం చేసేది, సశక్త పరచి మరియు సమం చేస్తుంది.ఎనేబుల్ మరియు లెవెలర్.

61.3.వీడియోకాన్ఫరెన్స్ అనేది ఒక సాంకేతికత, ఇది వివిధ ప్రదేశాలలో వినియోగదారులు ముఖాముఖి సమావేశాలను నిర్వహించడానికి అనుమతిస్తుంది. ఆన్లైన్ బోధన, పరిపాలన, సమావేశాలు, సంప్రదింపులు, మధ్యవర్తిత్వం మరియు టెలిమెడిసిన్ వంటి అనేక ఇతర ఉపయోగాలలో వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ప్రపంచవ్యాప్తంగా విస్తృతంగా ఉపయోగించబడుతోంది (భారతదేశం దీనికి మినహాయింపు కాదు). వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ఖర్చు, సమయం, కార్బన్ పాదముద్ర మొదలైన వాటిని తగ్గిస్తుంది.

61.4. ఇన్ కెమెరా పద్ధతిలో విచారణను రెండు సందర్భాల్లో సెక్షన్ 11 కింద పరిగణనలోకి తీసుకుంటారు : మొదటిది కుటుంబ న్యాయస్థానం కోరుకున్న చోట; రెండవది ఏ పక్షం అయినా కోరుకుంటే. ఇన్-కెమెరా విచారణ పద్ధతి వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ పద్ధతుల వాడకానికి విరుద్ధంగా ఉందనే పరికల్పనలో అపోహ ఉంది. ఇన్ కెమెరాలో విచారణ న్యాయస్థానం గది నుండి ప్రజలను మినహాయించడాన్ని ప్రతిపాదిస్తుంది మరియు

బహిరంగ నివేదికలపై పరిమితులను అనుమతిస్తుంది. వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ను రికార్డ్ చేయాల్సిన అవసరం లేదు, పత్రికలకు గానీ, ప్రజలకు గానీ అందుబాటులో ఉండదు. సెక్షన్ 11 కింద న్యాయస్థానం లేదా ఒక పక్షం ద్వారా అటువంటి విచారణ అవసరం అయినప్పుడు వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ను సక్రమంగా స్వీకరించడం అవసరమైతే, ఇన్-కెమెరా విచారణ యొక్క ప్రతిపాదనలను తిరస్కరించదు.

61.5.కుటుంబ న్యాయస్థానాల చట్టం, 1984, పరిష్కారాలను పెంపొందించడానికి కుటుంబ న్యాయస్థానం క్రియాశీలక పాత్ర పోషించాలని పేర్కొంది. సెక్షన్ 9లోని నిబంధనల ప్రకారం, కుటుంబ న్యాయస్థానం ఒక పరిష్కారానికి రావడానికి పార్టీలకు "సహాయం చేయడానికి మరియు ఒప్పించడానికి" ప్రయత్నించాలి. ఈ ప్రక్రియను ఎలా రూపొందించాలో నిర్ణయించే విచక్షణాధికారాన్ని సెక్షన్ 9 స్పష్టంగా గుర్తిస్తుంది. "ఇది "కేసు యొక్క స్వభావం మరియు పరిస్థితులకు అనుగుణంగా అలా చేయడం సాధ్యమయ్యే చోట" అనే పదాలను స్వీకరించడం ద్వారా అలా చేస్తుంది.

అంతేకాక, హైకోర్టులు సెక్షన్ 9 (1) కింద నియమాలను రూపొందించవచ్చు మరియు కుటుంబ న్యాయస్థానం, ఆ నియమాలకు లోబడి, "తగినట్లుగా భావించే విధానాన్ని అనుసరించవచ్చు". పరిష్కార ప్రక్రియలో, సెక్షన్ 10 (3) కుటుంబ న్యాయస్థానం తన స్వంత విధానాన్ని రూపొందించడానికి వీలు కల్పిస్తుంది. కుటుంబ సంక్షేమాన్ని ప్రోత్సహించడంలో సలహాదారులు, వైద్య నిపుణులు మరియు వృత్తిపరంగా నిమగ్నమైన వ్యక్తుల ప్రయోజనాన్ని పొందే హక్కు కుటుంబ న్యాయస్థానానికి ఉంది.

61.6.పై నిబంధనలు- వీడియోకాన్ఫరెన్స్ వాడకాన్ని మినహాయించడానికి దూరంగా - కుటుంబ కలహాలను పరిష్కరించడంలో న్యాయం సాధించే ఉద్దేశ్యాన్ని సులభతరం చేయడానికి కుటుంబ న్యాయస్థానం సాంకేతిక పురోగతిని ఉపయోగించుకోవడానికి తగినంత వీలు కల్పిస్తాయి. నేటి యుగంలో మరియు కాలం లో పార్టీలు ముఖాముఖి కౌన్సిలింగ్ కు రాలేక, కేవలం ఖర్చు, జాప్యం, కష్టాలతోనే న్యాయాన్ని కోల్పోయే పరిస్థితులు తలెత్తవచ్చు. ఉద్యోగ నిర్బంధాలు, కుటుంబ పరిస్థితులు (చిన్న పిల్లల అవసరాలతో సహా), వైకల్యం మరియు సామాజిక లేదా ఆర్థిక వైకల్యాల వల్ల తలెత్తే నిజమైన ఇబ్బందులను భార్యాభర్తలలో లేదా ఇద్దరు వ్యక్తులు నివసించే లేదా పనిచేసే ప్రాంతానికి దూరంగా ఉన్న న్యాయస్థానాన్ని చేరుకోవడంలో నిజమైన ఇబ్బందులను ఎదుర్కోవచ్చు. ఇంత విస్తృతమైన అధికారాలు, విధానపరమైన సౌలభ్యాన్ని కలిగి ఉన్న కుటుంబ న్యాయస్థానాన్ని

సౌకర్యవంతంగా, సులభంగా అందుబాటులో ఉన్న చోట వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ను ఒక సౌకర్యవంతమైన సాధనంగా అవలంబించడం తగదు. వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ను అనుమతించాలా వద్దా అనేది ప్రతి కేసును విశ్లేషణ చేసి నిర్ణయించాలి, ఇది న్యాయమైన పరిష్కారాలను అందించాలనే ఆందోళనను ఉత్తమంగా ప్రభావితం చేస్తుంది.అటువంటి ప్రక్రియను చట్టం మినహాయించడానికి బదులుగా, ఇది చట్టం యొక్క ఉద్దేశ్యానికి ఉపయోగపడుతుంది.

61.7పక్షాలు (లేదా జీవిత భాగస్వాములలో ఒకరు) మరొకరితో సమానంగా ఒకే గదిలో ఉండటానికి ఇష్టపడని పరిస్థితులు ఉండవచ్చు. వైవాహిక వేధింపులపై తీవ్రమైన ఆరోపణలు వచ్చినప్పుడు ఇది ప్రత్యేకంగా వర్తిస్తుంది . మానసిక స్వభావం కలిగిన దుష్ప్రవర్తన లేదా మాదకద్రవ్యాల దుర్వినియోగం కేసులో తీవ్రమైన ఆరోపణ ఉన్న ఇతర జీవిత భాగస్వామికి భద్రత అందుబాటులో లేని ప్రదేశం నుండి విషయాలను పరిష్కరించడానికి వీడియోకాన్ఫరెన్స్ అనుమతిస్తుంది.

61.8.వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ అనేది లింగ తటస్థంగా ఉంటుంది.. వాస్తవానికి ఇది జీవిత భాగస్వాములలో ఒకరు విచారణ ముగింపును వాయిదా వేయలేరని మరియు ఆలస్యం చేయలేరని నిర్ధారిస్తుంది. ఆలస్యం, సాధారణంగా సంబంధంలో ఆధిపత్య భాగస్వామి కాని పార్టీ యొక్క కారణాన్ని ఓడిస్తుందని గుర్తుంచుకోవాలి. అధికార అసమానతలు వైవాహిక సంబంధాలపై తీవ్ర ప్రభావాన్ని చూపుతాయి. వ్యక్తిగత మరియు భౌతిక ఉనికి యొక్క అచంచలమైన ఆవశ్యకతను విధించడం (మరియు వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ వంటి సులభతరం చేసే సాంకేతిక సాధనాలను మినహాయించడం) న్యాయం యొక్క నిరాకరణకు దారి తీస్తుంది.

61.9.కుటుంబ విభేదాలను పరిష్కరించడానికి వీడియోకాన్ఫరెన్సింగ్ చేయడానికి హైకోర్టులు అనుమతించాయి. భారతీయ సందర్భంలో ఈ విషయం చుట్టూ ఒక పూర్వాపరాలు పెరిగాయి. హైకోర్టు న్యాయమూర్తులు తమ రాష్ట్రాల్లోని సామాజిక వాస్తవికత గురించి, సమాఖ్య వ్యవస్థ గురించి లోతైన అవగాహన కలిగి ఉండాలి. కుటుంబంలో విభేదాలను పరిష్కరించడంలో వీడియోకాన్ఫరెన్స్ విధానంను అంతర్జాతీయంగా అవలంబించారు. వీడియోకాన్ఫరెన్స్ కు మద్దతు ఇచ్చే ఈ అంశంపై బలమైన అధికార అభిప్రాయం ఉంది, వాస్తవానికి తగిన రక్షణలు ఉన్నాయి. కావచ్చు ఫ్యామిలీ కోర్టు ముందు ఒక నిర్దిష్ట కుటుంబ వివాదంలో వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ను అనుమతించాలి, ఈ అంశంపై నియమాలను

రూపొందించేటప్పుడు దానిని అనుమతించవలసిన దశ మరియు అనుసరించాల్సిన రక్షణలను హైకోర్టులకు వదిలేయడం మంచిది. అటువంటి నిబంధనలకు లోబడి, వీడియోకాన్ఫరెన్స్ వాడకాన్ని ప్రతి కేసులో కుటుంబ న్యాయస్థానం యొక్క అభీష్టానుసారం జాగ్రత్తగా అమలు చేయడానికి వదిలివేయాలి.

61.10.పరిష్కార కార్యకలాపాలు ముగిసిన తర్వాత మాత్రమే వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ను అనుమతించవచ్చనే ప్రతిపాదన (ఫలితంగా పరిష్కార ప్రక్రియలో దానిని మినహాయించి), ఆ తరువాత ఇరు పక్షాలు అంగీకరించినప్పుడు మాత్రమే కుటుంబ న్యాయస్థానాల చట్టం, 1984 యొక్క ఉద్దేశ్యానికి లేదా నిబంధనలకు అనుగుణంగా లేదు. పరిష్కార ప్రక్రియలో వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ను మినహాయించడం స్పష్టంగా లేదా చట్టం ద్వారా అవసరమైన ప్రభావం ద్వారా తప్పనిసరి కాదు.దీనికి విరుద్ధంగా, వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ను అనుమతించడానికి తగినంత విస్తృతమైన నిబంధనలను ఈ చట్టం అనుమతిస్తుంది. పరిష్కార ప్రక్రియ తర్వాత, ఇరు పక్షాలు అంగీకరించిన పరిస్థితుల్లో దాన్ని పరిమితం చేయడం న్యాయాన్ని అందుకోవడానికి తీవ్ర ఆటంకం కలిగిస్తుంది. సౌకర్యవంతమైన పరిష్కారాలకు అర్థమైన మానవ పరిస్థితులను ఎదుర్కోవడంలో కుటుంబ న్యాయస్తానాలను నిస్సహాయంగా చేస్తుంది. అంతకంటే దారుణమైన విషయం ఏమిటంటే, ఇది ఒక జీవిత భాగస్వామి అంతులేని జాప్యాన్ని కలిగించడానికి వీలు కల్పిస్తుంది, తద్వారా ప్రత్యేక కోర్టును ఏర్పాటు చేసిన ఉద్దేశ్యాన్ని విఫలం చేస్తుంది.

19. వీడియోకాన్ఫరెన్స్, పేరా నెంబర్లు 79, 80, 85, 87, 88, 89లోని శాసనాలను డివిజన్ బెంచ్ ఈ క్రింది విధంగా వివరించింది:

"వీడియోకాన్ఫరెన్స్ మరియు శాసనం ::

79. వీడియోకాన్ఫరెన్సింగ్ కమ్యూనికేషన్ నెట్వర్క్ ద్వారా వీడియో, ఆడియో మరియు డేటాను ప్రసారం చేస్తుంది, ఇది భౌగోళికంగా విస్తరించిన పాల్గొనేవారిని ఏక కాలంలో కలవడానికి వీలు కల్పిస్తుంది. "వీడియోకాన్ఫరెన్స్ కు సంబంధించిన సాధారణ కీలక పదం ఇంటర్ యాక్టివిటీ (పరస్పర చర్య).ఇది వేర్వేరు భౌగోళిక ప్రదేశాలలో ఇద్దరు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ మంది వ్యక్తుల మధ్య నిజ సమయంలో దృశ్య మరియు ఆడియో సంబంధాన్ని అనుమతిస్తుంది. "భౌగోళిక దూరం మీద ద్విముఖ సమాచార మార్పిడి యొక్క సాంకేతికత మరియు బోధన", మాల్టా విశ్వవిద్యాలయం(2013)<https://www.um.edu.mt/itservices/documents/guides/videoconferencingguides/VC_full_guide.pdf>.] ప్రజలు ఒకే భౌతిక ప్రదేశంలో

ఉన్నప్పుడు అభివృద్ధి చెందగల (లేదా తిరిగి పుంజుకోగల) భావోద్వేగ అనుబంధాన్ని అణగదొక్కలేము. ఏదేమైనా, వీడియోకాన్ఫరెన్స్ యొక్క ప్రభావం ఏమిటంటే, ఒకే ప్రదేశంలో లేని వ్యక్తులు మరియు అదే సమయంలో కలిసి ఉన్నట్లుగా ఒకరితో ఒకరు సంభాషించగలుగుతారని గమనించాలి. సూచించిన తీర్పులో 'వీడియోకాన్ఫరెన్స్ లోని దృశ్యాలు రికార్డులో భాగమవుతాయి' అనే వాదన సరికాదన్నారు. అది తప్పనిసరిగా రికార్డులో భాగం కానవసరం లేదు. పరిష్కార సమయంలో వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ద్వారా ప్రసారమయ్యే చర్చలు వాస్తవంగా రికార్డ్ చేయబడవు.సాంకేతికత మన ఆదేశాలకు సమాధానం ఇస్తుంది.

80. కుటుంబ న్యాయస్థానాల చట్టంలోని సెక్షన్ 10 (3), దావా లేదా విచారణల అంశానికి సంబంధించి ఒక పరిష్కారానికి వచ్చే ఉద్దేశ్యంతో కుటుంబ న్యాయస్థానం తన స్వంత విధానాన్ని రూపొందించడానికి వీలు కల్పిస్తుంది వీడియోకాన్ఫరెన్స్ వాడకానికి ఒక నిర్దిష్ట పరిమితి లేదా నిషేధాన్ని పొందుపరచడానికి బదులుగా, ఈ నిబంధన వైవాహిక వివాదాల్లో వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ను తగిన చోట ఉపయోగించడానికి కుటుంబ న్యాయస్థానానికి పుష్కలమైన అధికారాలను ఇస్తుంది.

85. వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ మరియు ఇన్-కెమెరా కార్యకలాపాలు రాజీపడలేనివి కావు.వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ అనేది ఒక వ్యక్తిగత పరస్పర చర్య. వీడియోకాన్ఫరెన్స్ లో పాల్గొనేవారు ఇద్దరు (జడ్జి లేదా కౌన్సిలర్ మరియు వివాదానికి సంబంధించిన పక్షాలలో ఒకరు) మినహా మూడవ వ్యక్తులు లేదా ప్రేక్షకులు ఇందులో పాల్గొనరు. ఇది ప్రజలకు అందుబాటులో లేనంత కాలం, గోప్యత పాటించబడుతుంది. అందువల్ల, ఇది గోప్యతను కాపాడటానికి ఉద్దేశించిన సెక్షన్ 11 యొక్క ఉద్దేశ్యానికి విరుద్ధం కాదు. ఒకే భౌతిక ప్రదేశంలో జరిగే ఇన్-కెమెరా కార్యకలాపాల సమయంలో పార్టీలకు లభించే అదే స్థాయి గోప్యతను వీడియోకాన్ఫరెన్స్ యొక్క వర్చువల్ ప్రదేశంలో నిర్వహించవచ్చు. సంభాషణ ముగిసిన తర్వాత వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ద్వారా జరిగిన సంభాషణకు సంబంధించిన రికార్డులు లేకుండా చూసేందుకు కూడా సంకేతికత దోహదపడుతుంది. ఇది టెలిఫోన్ కాల్ మాదిరిగానే ఉంటుంది (కాల్ రికార్డ్ చేయబడితే తప్ప). సంకేతికత సౌలభ్యాన్ని అందిస్తుంది. గోప్యత మరియు సన్నిహిత విశ్వాసాలను నిర్వహించడం కొరకు కౌన్సిలింగ్ లేదా రాజీ సమయంలో ఆడియో-విజువల్ లింక్ లో జరిగే చర్చలు రికార్డ్ చేయబడవు. మరోవైపు, విచారణ సమయంలో, ఒక న్యాయమూర్తి వాంగ్మూలం యొక్క రికార్డును నిర్వహించాల్సిన అవసరం ఉన్నప్పుడు, సాంకేతిక పరిజ్ఞానం దానిని సులభతరం చేస్తుంది.

87.ఈ న్యాయస్థానం నేటి పరిస్థితులపై కూడా బలమైన దృక్పథాన్ని కలిగి ఉండాలి. మనం సాంకేతిక యుగంలో జీవిస్తున్నాం. అధునాతన సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించే పరికరాలను పురుషులు మరియు మహిళలు ప్రాప్యత కలిగి ఉన్నారు .వాస్తవం ఏమిటంటే, ప్రపంచం ఒక మూసివేసిన స్థలం కాదు. ఇది ఎన్నడూ లేదు, మరియు మరింతగా పరస్పరం అనుసంధానించబడి ఉంది. ప్రజలు తమ వ్యక్తిగత మరియు వృత్తిపరమైన కార్యకలాపాలలో నిరంతరం ఒక ప్రదేశం నుండి మరొక ప్రదేశానికి మారుతున్నారు. ఈ ఉద్యమం ఎంత దూరంలో ఉన్నప్పటికీ, డిజిటల్ సౌకర్యాల కారణంగా ప్రజలు ఒకరితో ఒకరు సంభాషించగలుగుతున్నారు. చాలా డెస్క్ టాప్ లు మరియు మొబైల్ పరికరాలు కెమెరాలను కలిగి ఉంటాయి, తద్వారా ఆడియో-విజువల్ పద్ధతిలో ఆన్ లైన్ కమ్యూనికేషన్ల సౌలభ్యాన్ని సులభతరం చేస్తుంది.

88 భౌతిక సామీప్యత లేకపోయినా ముఖాముఖి సంభాషణలను వీడియోకాన్ఫరెన్స్ సాధ్యం చేసింది. సాంకేతిక అభివృద్ధి మానవ నాగరికత చరిత్రలో ఒక మలుపును తీసుకువచ్చింది మరియు జీవితంలోని ప్రతి దశలో సమర్థత, ఉత్పాదకత మరియు ఉత్పత్తి నాణ్యతను పెంచింది. కమ్యూనికేషన్ మరియు కనెక్టివిటీకి భౌతిక అవరోధాలు విచ్ఛిన్నమైన బహిరంగ మరియు అందుబాటులో ఉన్న ప్రపంచానికి సాంకేతికత మార్గం సుగమం చేసింది.

89.న్యాయ పంపిణీ వ్యవస్థకు సంబంధించిన సమస్యలను పరిష్కరించడానికి మారుమూల ప్రాంతాలకు సేవలను తీసుకువచ్చే మార్గంగా కూడా సాంకేతికతను చూడాలి..పెరుగుతున్న ప్రయాణ ఖర్చులు మరియు ఇతర ఖర్చులతో పోలిస్తే,వీడియోకాన్ఫరెన్స్ తక్కువ ఖర్చుతో సమర్థవంతమైన ప్రత్యామ్నాయాన్ని అందిస్తుంది. ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానం ఆధారిత పరిష్కారాలు న్యాయ పరిపాలన యొక్క నాణ్యత మరియు ప్రభావాన్ని పెంచడానికి న్యాయస్థానలను అనుమతిస్తాయి. సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించడం ద్వారా సామర్థ్యాన్ని పెంచవచ్చు మరియు న్యాయ సేవలను అందించడానికి వినూత్న పద్ధతులను అభివృద్ధి చేయవచ్చు. న్యాయపాలనను సులభతరం చేయడానికి సాంకేతిక ఆధారిత పరిష్కారాలను అవలంబించాలి.

కుటుంబ న్యాయస్థానాలు అన్ని సుపరిచితమైన సమస్యలతో నిండి ఉన్నాయి: కుటుంబ న్యాయస్థానాలు చాలా తక్కువ , న్యాయమూర్తుల సంఖ్యలో ఖాళీలు మరియు మౌలిక సదుపాయాలు వంటి అన్ని సమస్యలతో అధిక భారాన్ని మోస్తున్నాయి. వైవాహిక ఇబ్బందుల్లో ఉన్న స్త్రీపురుషుల బాధలు న్యాయ పంపిణీ వ్యవస్థలో మరింత జటిలమవుతున్నాయి. పదేపదే వాయిదాలు వేయడం వల్ల కక్షిదారుడి వెన్ను విరిగిపోతుంది. న్యాయ పాలనను సమర్థవంతంగా నిర్వహించడానికి మనం సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని స్వీకరించాలి మరియు దాని అనువర్తనాన్ని మందగించకూడదు.

20. చివరగా, భిన్నాభిప్రాయంతో గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి వీడియోకాన్ఫరెన్స్ సౌకర్యాల ఆవశ్యకతను వివరిస్తూ పేరా నెం.110 నుండి 113 వరకు ఆదేశాలను జారీ చేశారు, ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొన్నారు:-

"వీడియోకాన్ఫరెన్స్ అనేది న్యాయప్రయోజనాల దృష్ట్యా ఉండాలి ::

110. *వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ సౌకర్యాలు ఒక వ్యక్తి కోర్టు ప్రక్రియకు హాజరుకావడం ఖరీదైన, అసౌకర్యంగా లేదా వాంఛనీయంగా లేని పరిస్థితులలో పార్టీలు ఒకరితో ఒకరు సంభాషించుకోవడానికి వీలు కల్పిస్తాయి.*

111. *ఢిల్లీ హైకోర్టు వీడియోకాన్ఫరెన్స్ మార్గదర్శకాలలో పరిగణనలోకి తీసుకున్న ప్రధాన అంశం ["Videoconferencing Guidelines issued by the High Court of Delhi"<http://www.nja.nic.in/CJ-CM_Resolution/Delhi_HC/Video%20Conferencing%20Guidelines%20issued%20by%20DHC.PDF>.], అంటే ఏదైనా నిర్దిష్ట కేసులో వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ఉపయోగించడం న్యాయ ప్రయోజనాలకు అనుగుణంగా ఉండాలి మరియు పార్టీలకు తక్కువ నష్టాన్ని కలిగించాలి.*

112. *ఒక పక్షం ఉద్దేశపూర్వకంగా కాలయాపన చేయడం వల్ల న్యాయవిచారణలో జాప్యం జరుగుతుండటంతో, వీడియోకాన్ఫరెన్స్ అనవసర జాప్యాన్ని నివారించడం ద్వారా న్యాయ ప్రయోజనాలను పరిరక్షించడానికి ఉపయోగపడుతుంది. భారత్ లో భారీగా పెండింగ్ లో ఉన్న కేసులకు మరియు న్యాయానికి సంబంధించిన సమస్యలకు తగిన సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని జాగ్రత్తగా వినియోగించుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది.*

113. *కుటుంబ న్యాయస్థానాల చట్టంలోని సెక్షన్ 9 (1) ప్రకారం, వివాహ సంబంధ విషయాలలో వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్కు సంబంధించి హైకోర్టులు మార్గదర్శకాలను రూపొందించాలి. అన్ని కేసుల్లో వీడియోకాన్ఫరెన్స్ అమలుకు ఢిల్లీ హైకోర్టు కొన్ని కనీస అవసరాలను కల్పించింది. అవి ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:*

a. ఇంటర్నెట్ సౌలభ్యంతో డెస్క్ టాప్ లేదా ల్యాప్ టాప్ మరియు ప్రింటర్,

b. అంతరాయం లేని విద్యుత్ సరఫరాను నిర్ధారించే పరికరం,

c. వీడియో కెమెరా,

d. మైక్రోఫోన్లు మరియు స్పీకర్లు,

e. డిస్ ప్లే యూనిట్,

f. *డాక్యుమెంట్ విజువలైజర్,*

g. *గోప్యతను ధృవీకరించే సౌకర్యవంతగా కర్పునే ఏర్పాట్లు,*

h. *తగినంత వెలుతురు,*

i. *సరైన శబ్దశాస్త్రం,*

j. *కోర్టు పాయింట్ వద్ద మరియు రిమోట్ పాయింట్ వద్ద సమన్వయకర్తల కోసం లైసెన్స్ ధృవీకరణ పొందిన అధికారుల నుండి డిజిటల్ సంతకాలు.*

21.వీడియోకాన్ఫరెన్స్ సదుపాయాన్ని కోరడం తప్పనిసరి అయ్యే వివిధ షరతులను కూడా డివిజన్ బెంచ్ పేరా నెం.116లో వివరించింది, చివరగా పేరా నెం.117లో వర్చువల్ గా విచారణను నిర్వహించడానికి దరఖాస్తును నిర్ణయించేటప్పుడు కేసు యొక్క అన్ని వాస్తవిక నేపథ్యాలను పరిగణనలోకి తీసుకొని కుటుంబ న్యాయస్థానం యొక్క వివేకవంతమైన విధానానికి అవకాశం కల్పించింది. సిద్ధంగా ఉన్న సూచన కోసం, పేరా నెంబరు 116 మరియు 117 ఈ క్రింది విధంగా పునరుత్పత్తి చేయబడింది:-

"116. చట్టం మరియు జీవితంలోని అనేక ఇతర రంగాలలో వలె, ఆదర్శానికి మరియు వాస్తవానికి మధ్య ఒక అంతరం ఉంది. ఆదర్శవంతమైన ప్రపంచంలో, జీవిత భాగస్వాములు మరియు భాగస్వాములు నిత్య సామరస్యంతో జీవిస్తారు. అద్భుత కథలు "ఎల్లప్పుడూ సంతోషంగా జీవించిన" జంటల కథతో నిర్మించబడతాయి, కానీ జీవితం పరిపూర్ణమైనది కాదని మనకు తెలుసు. వాస్తవానికి, జీవితం పరిపూర్ణత దాని లోపాలలో ఉందని కొందరు నమ్ముతారు. వైవాహిక సంబంధాలలో, సంభాషణా స్ఫూర్తి మరియు అనేక అభిప్రాయాలపై విశ్వాసం తరచుగా విరుద్ధమైన ఆలోచనలు, అభిప్రాయాలు, ఆకాంక్షలు మరియు అవసరాల మధ్య సమన్వయానికి దారితీస్తుంది. అయినప్పటికీ, ఇటీవలి కాలంలో వైవాహిక సంబంధాలు కొన్ని సందర్భాల్లో దెబ్బతింటున్నాయి.కుటుంబ న్యాయస్థానాలు వంటి సంస్థలు బాధలో ఉన్న కుటుంబాలకు సేవలను అందించడానికి ఉద్దేశించబడ్డాయి. అలా చేయడం ద్వారా, చట్టం యొక్క ఆదర్శాలకు మరియు నేటి సమాజంలోని ఆచరణాత్మక సమస్యలను ఎదుర్కోవడంలో వాటిని అమలు చేయాల్సిన అవసరానికి మధ్య సమన్వయం ఉండాలి. ఆదర్శాన్ని, వాస్తవాన్ని అనుసంధానించే బలమైన మార్గాన్ని నిర్మించడమే సవాలు.

ఆదర్శవంతమైన కోణంలో, న్యాయమూర్తి లేదా సలహా దారు ముందు ఒకే భౌతిక స్థలాన్ని పంచుకునే జంటల భౌతిక ఉనికి ఒక పరిష్కారాన్ని ప్రోత్సహించవచ్చు.. అయినప్పటికీ పార్టీలు ఒకే భౌతిక

ప్రదేశంలో కలిసి ఉండలేకపోవడానికి లేదా అలా చేయాలనుకోకపోవడానికి నిజమైన కారణాలు ఉన్నాయి. జీవిత భాగస్వామి తీవ్రమైన వైవాహిక వేధింపులకు గురై ఉండవచ్చు. ఇంకొకరు గృహ హింస మరియు లింగ హింస చరిత్ర ద్వారా పదేపదే ఉల్లంఘించబడి ఉండవచ్చు. జీవిత భాగస్వాములలో ఒకరు మాదకద్రవ్యాల దుర్వినియోగానికి పాల్పడి ఉండవచ్చు లేదా మానసిక రుగ్మతతో బాధపడవచ్చు. ఒకరిద్దరు జీవిత భాగస్వాముల గోప్యత యొక్క చట్టబద్ధమైన ఆందోళనలను రక్షించడానికి సాంకేతిక పరిజ్ఞానం న్యాయ వేదికను అనుమతిస్తుంది. జీవిత భాగస్వాములు, పై సమస్యలు లేకపోయినా, ఉద్యోగ కారణాల వల్ల సుదూర నగరాలలో వేరుగా ఉండవచ్చు. ఉపాధి, పిల్లల అవసరాలు, వృద్ధుల సంరక్షణ మరియు కుటుంబంలోని వైకల్యం వల్ల పార్టీలు ఒక ప్రక్రియను కొనసాగించడానికి లేదా రక్షించడానికి మరొక నగరానికి ప్రయాణించడం ఆచరణాత్మకంగా అసాధ్యం కావచ్చు. అంతేకాక, మన కుటుంబ న్యాయస్థానాలపై అధిక భారం ఉండడం, సకాలంలో న్యాయాన్ని ఇవ్వలేని పరిస్థితుల్లో భౌతిక ఉనికిపై పట్టుబట్టడం ప్రశ్నార్థకం. వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ప్రయోజనాలను పార్టీలకు దూరం చేయడం వల్ల న్యాయం అందకుండా పోతుంది. అలాగే భార్యాభర్తలిద్దరి అంగీకారం మేరకు సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించడం కుదరదు, ఇది ఒక జీవిత భాగస్వామిని వాయిదా వేయడానికి లేదా ఆలస్యం చేయడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.. వీడియోకాన్ఫరెన్స్ కు సమ్మతిని నిలిపివేయడం అనేది విచారణను ఆలస్యం చేయడానికి కక్షిదారులలో ఒకరి చేతిలో ఒక సాధనంగా మారుతుంది.

117. సూత్రప్రాయంగా, కుటుంబ న్యాయస్థానం ముందు విచారణ యొక్క ఏ దశ నుండి వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ ను మినహాయించలేము.ఒక నిర్దిష్ట కేసులో దీనిని స్వీకరించాలా వద్దా అనేది

కుటుంబ న్యాయస్థానం యొక్క న్యాయమైన దృక్పథానికి వదిలివేయాలి. ఈ ప్రక్రియకు మార్గనిర్దేశం చేయడానికి నియమాలను రూపొందించాలని హైకోర్టులకు సూచించారు. కుటుంబ న్యాయస్థానాలు వేగవంతమైన మరియు సమర్థవంతమైన పరిష్కారాలను సులభతరం చేయడానికి సాంకేతిక పరిజ్ఞానం వాడకాన్ని ప్రోత్సహించాలి. అన్నింటికీ మించి, సమర్థవంతమైన మరియు సకాలంలో న్యాయం కోసం సామాజిక డిమాండ్లను తీర్చడానికి న్యాయస్థానాలకు సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని హృదయపూర్వకంగా అంగీకరించడం అవసరమని అంగీకరించాలి.

22. ఆ తర్వాత **అంజలి బ్రహ్మవర్ చౌహాన్ వర్సెస్ నవీన్ చౌహాన్** కేసులో సుప్రీంకోర్టులో మరో కేసు వచ్చినప్పుడు, పేరా నెం.3లో సుప్రీంకోర్టు ఈ విధంగా. తీర్పు ఇచ్చింది:

"3. సమీక్ష పిటిషన్ లో 20- 3-2018న నోటీసులు జారీ చేశారు. కరోనా మహమ్మారి కారణంగా 2020 మార్చి నుంచి కోర్టుల భౌతిక కార్యకలాపాలు నిలిచిపోయాయి. అన్ని కోర్టుల్లో విచారణ వీడియో కాన్ఫరెన్స్ ద్వారానే జరుగుతోంది. సాధారణంగా పైన పేర్కొన్న ఈ కోర్టు తీర్పు ప్రకారం వైవాహిక విషయాలకు సంబంధించి వీడియోకాన్ఫరెన్స్ కు ఆదేశించి

ఉండేవాళ్లం కాదు. అయితే ప్రస్తుత తరుణంలో అన్ని కార్యకలాపాలు వీడియో కాన్ఫరెన్స్ ద్వారా జరుతున్నాందున, వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ ద్వారా విచారణ నిర్వహించాలని మేము యు. పి. లోని గౌతమ్ బుద్ధ నగర్ జిల్లా కుటుంబ న్యాయస్థానాన్ని ఆదేశిస్తున్నాము."

23. గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు తీర్పులోని పైన పేర్కొన్న విషయాలను సరళంగా చదవడం ద్వారా, గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ ద్వారా సాక్ష్యాలను నమోదు చేయడాన్ని పరిశీలిస్తోందని స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. ఒక కేసులో పరిస్థితి అనుకూలిస్తే వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ద్వారా పార్టీ సాక్ష్యాలను రికార్డు చేయవచ్చని పేర్కొంది. వైవాహిక విషయాలలో సాక్ష్యాలను వర్చువల్ గా నమోదు చేయకూడదని గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు తీర్పు ఇవ్వలేదని, ఇతర విషయాలన్నీ కూడా వర్చువల్ గా నిర్వహించబడుతున్నందున, వైవాహిక విషయాల కింద కార్యకలాపాలు వర్చువల్ గా ముందుకు సాగడానికి మరియు సాక్ష్యాలను నమోదు చేయడానికి ఎటువంటి కారణం లేదని కూడా పేర్కొంది.

24.వాస్తవానికి, సాంకేతిక పరిజ్ఞానం యొక్క పరిణామం మరియు న్యాయవ్యవస్థలో దాని ఏకీకరణ మన సమాజం యొక్క అనుకూలతకు మరియు పురోగతి కోసం నిరంతర కృషికి నిదర్శనం. వీడియోకాన్ఫరెన్స్ భౌగోళిక పరిమితులకు ఆచరణాత్మక పరిష్కారాన్ని అందించడమే కాకుండా నిష్పాక్షికత మరియు సమానత్వం యొక్క సూత్రాలను బలపరుస్తుంది. ఇది న్యాయాన్ని ప్రజాస్వామ్యీకరించడానికి అనుమతిస్తుంది, అన్ని పక్షాలు, వారి స్థానం లేదా పరిస్థితులతో సంబంధం లేకుండా, విచారణలో పాల్గొనడానికి సమాన అవకాశాన్ని కల్పిస్తుంది. అంతేకాక, సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించుకోవడం మరియు న్యాయవ్యవస్థ యొక్క పవిత్రతను పరిరక్షించడం మధ్య సమతుల్యతను సాధించడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను ఈ కేసు నొక్కి చెబుతుంది. వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ సామర్థ్యాన్ని మరియు ప్రాప్యతను పెంచగలదు, ఇది పాల్గొన్న పక్షాల గౌరవం, గోప్యత మరియు హక్కులతో రాజీపడకుండా ఉండటం చాలా ముఖ్యం. అందువల్ల పటిష్టమైన గోప్యతా చర్యలు అమలయ్యేలా మరియు సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని విచక్షణతో, నైతికంగా వినియోగించుకునేలా చూడాల్సిన బాధ్యత న్యాయవ్యవస్థపై ఉంది. సాంకేతిక పురోగతిని అందిపుచ్చుకుంటూనే, న్యాయ సూత్రాలను నిలబెట్టుకోవడంలో మనం దృఢంగా ఉండాలని ఈ ఉదంతం ఒక శక్తివంతమైన గుర్తుగా పనిచేస్తుంది. ఈ డిజిటల్ యుగంలో మనం ప్రయాణం చేస్తున్నప్పుడు, మన న్యాయ ప్రక్రియలు మన మారుతున్న కాలానికి అనుగుణంగా ఉన్నాయని

నిర్ధారించడానికి నిరంతరం అంచనా వేయడం మరియు స్వీకరించడం చాలా అవసరం, న్యాయం యొక్క ప్రధాన సూత్రాలను,న్యాయబద్ధత, నిష్పాక్షికత మరియు ప్రాప్యతను కాపాడుతుంది.

25. ప్రస్తుత కేసులో నిష్పాక్షికమైన, సమర్థవంతమైన న్యాయ ప్రక్రియను పెంపొందించడంలో సాంకేతిక పరిజ్ఞానం, ముఖ్యంగా వీడియోకాన్ఫరెన్స్ పోషించే కీలక పాత్రను గుర్తించడం అత్యవసరం. వర్చువల్ గా హాజరుకావాలన్న భర్త అభ్యర్థనను కేవలం భార్య అసమ్మతి కారణంగా మాత్రమే తోసిపుచ్చకూడదు. బదులుగా, వారి భౌగోళిక స్థానాలు లేదా వ్యక్తిగత పరిస్థితులతో సంబంధం లేకుండా, ఇరుపక్షాలు విచారణలో పాల్గొనడానికి సమాన అవకాశాలు ఉండేలా చూడటంపై దృష్టి పెట్టాలి.

వీడియోకాన్ఫరెన్స్ భౌతిక అంతరాన్ని తగ్గించడానికి ఒక ఆచరణాత్మక పరిష్కారాన్ని అందిస్తుంది మరియు అంతరాయం లేని కమ్యూనికేషన్ ను అనుమతిస్తుంది, తద్వారా భౌతికంగా హాజరు కాలేకపోవడం వల్ల ఏ పక్షం కూడా నష్టపోకుండా చూసుకుంటుంది. సాంకేతిక పరిజ్ఞానం యొక్క ఈ ఉపయోగం మరింత సమానమైన మరియు సమ్మిళిత న్యాయ వ్యవస్థను ప్రోత్సహిస్తుంది, ఇది వ్యక్తిగత విషయాలను పరిష్కరించే ఇలాంటి సందర్భాల్లో ముఖ్యంగా కీలకం. అంతేకాక, వీడియోకాన్ఫరెన్సింగ్ యొక్క సమర్థవంతమైన ఉపయోగం మరింత ప్రయోజనకరమైన విచారణ ప్రక్రియకు దోహదం చేస్తుందని గుర్తించడం చాలా ముఖ్యం. భౌతిక హాజరు అవసరాన్ని తొలగించడం ద్వారా, న్యాయస్థానం జాప్యాన్ని తగ్గించవచ్చు మరియు విచారణను వేగవంతం చేయవచ్చు, తద్వారా సత్వర న్యాయం యొక్క పెద్ద లక్ష్యాన్ని నెరవేర్చవచ్చు. ఏదేమైనా, ఈ సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని స్వీకరించేటప్పుడు, ఇరుపక్షాల గోప్యత మరియు గౌరవాన్ని గౌరవించేలా చూడటం మరియు ఏదైనా దుర్వినియోగం లేదా గోప్యత ఉల్లంఘనను నివారించడానికి తగిన రక్షణలు ఏర్పాటు చేయడం కూడా అంతే ముఖ్యం.

26. ఇరు పక్షాల యొక్క గోప్యతను పరిరక్షించాల్సినంత వరకు, క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ ద్వారా రికార్డ్ చేయబడుతున్నప్పుడు కూడా సాక్ష్యాలను రికార్డ్ చేసే సమయంలో అవసరమైన అన్ని గోప్యతను నిర్ధారించడానికి మరియు నిర్వహించడానికి సంబంధిత విచారణ న్యాయస్థానం తగిన చర్యలు సులభంగా తీసుకోవచ్చు.

అంతేకాక, రెండు ప్రదేశాల టైమ్ జోన్ అంటే భర్త తన సాక్ష్యం కోసం కూర్చున్న ప్రదేశంలోని టైమ్ జోన్ మరియు భార్య తరపు న్యాయవాది క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ చేయాలనుకునే ప్రదేశంలోని టైమ్ జోన్ ను పరిగణనలోకి తీసుకొని సాక్ష్యాల నమోదును కూడా పరిగణనలోకి తీసుకొని, అత్యంత గోప్యతతో, పారదర్శకతను పాటించడం వలన సులభంగా పర్యవేక్షించబడుతుంది.

27 . పైన పేర్కొన్న అన్ని కారణాల వల్ల, వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ద్వారా సాక్ష్యం నమోదు చేయడానికి భర్త దరఖాస్తును అనుమతిస్తూ కింది కోర్టు తీసుకున్న అభిప్రాయాన్ని తప్పు పట్టలేమని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది. ప్రస్తుత సివిల్ పునర్విమర్శ పిటిషన్ లో అర్హతలు లేనందున తదనుగుణంగా కొట్టివేయబడింది. ఖర్చుల పై ఎటువంటి ఉత్తర్వు లు లేవు.

28. దీనికి కొనసాగింపుగా పెండింగ్ లో ఉన్న ఇతర దరఖాస్తులు ఏవైనా ఉంటే అవి మూసివేయబడ్డాయి.

వీడియోకాన్ఫరెన్స్ ద్వారా సాక్ష్యం నమోదు చేయడానికి భర్త దరఖాస్తును అనుమతిస్తూ కింది కోర్టు తీసుకున్న అభిప్రాయాన్ని తప్పు పట్టలేమని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది. ప్రస్తుత సివిల్ పునర్విమర్శ పిటిషన్ లో అర్హతలు లేనందున తదనుగుణంగా కొట్టివేయబడింది